

Delavec izhaja vsak petek v datum naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2:50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pečiljate na uradništvo in upravištvo Ljubljana, Ilirska ulica šte. 22., I. nadstropje.

DELAVEC

Reklami se ne vrčajo. — Inserati z enostopnimi pe-
biti vrsticami se saračuna-
vejo, in sicer: pri enkratni
objavi po 18 vin., pri tri-
kratni po 16 vin., pri šest-
kratni po 14 vin., pri celo-
letnih objavah po 12 vin.
za vsakokrat. — Za rane
objavitel. stane peti vrstica
24 vin. — Reklam. so poš-
tine proste. — Nefrankira-
na pisma se ne sprejemajo.

Kako se je gospodarilo v stari Avstriji.

Ker se najde še dosti blaznih ljudi, ki neprestano zmerjajo in jim ni nobena stvar všeč, je umestno, da razkažemo javno, kako se je gospodarilo v propadli državi in kako se je protežiralo plemiče in druge podobne oderuhe.

Znana stvar je, da se je neprestano zviševal davek na žganje, da se je zamoglo bogatim tovarničarjem plačati iz državnih sredstev nagrade. Če se je n. pr. plačalo po davčnem postavku za liter alkohola 1 K 60 vin., so plačali tovarnarji le 1 K 40 vin. za liter davka, dočim so ga vračunili v prodaji 1 K 60 vin. davka. Tako so imeli poleg drugega dobička še 20 milijonov posebne nagrade.

Poleg tega je vlada plačevala za izvoz špirta v inozemstvo po 10 K za hektoliter in končno so lahko bogati žganjarji ostali davek dolžni 6 mesecev brez vsakih obresti.

Kdo pa so bili ti bogati žganjarji, katerim je dajala vlada letne nagrade iz denarja davkoplačevalcev 30 milijonov kron? Ti gospodje niso bili ne kmetje, ne mali obrtniki, ampak visoki in plemeniti gospodje, ki so dobili nagrado zato, da so sistematično zastrupljevali ljudstvo.

Na Češkem:

1. Knez Egon Fürstenberg (13 tovarn) dobival letno 311.430 K.
2. Knez Karl Schwarzenberg (10 tovarn) dobival letno 144.700 K.
3. Knez Auersperg (8 tovarn) dobival letno 129.717 K.
4. Cesarska družina (5 tovarn) dobivala letno 127.124 K.
5. Škofije, Stifiti in redovi (7 tovarn) dobivali letno 109.147 K.

Na Moravskem:

1. Dreher Anton (12 tovarn) dobival letno 189.560 K.
2. Grof Henrik Hangwitz (4 tovarne) dobival letno 113.145 K.
3. Knez Liechtenstein (6 tovarn) dobival letno 118.305 K.

Slezija:

1. Grof Larisch Mönich (12 tovarn) dobival letno 187.470 K.
2. Cesarska družina (12 tovarn) dobivala letno 143.385 K.
3. Grof Hans Wilczek (6 tovarn) dobival letno 118.085 K.

Galicija:

1. Grof Potocki (22 tovarn) dobival letno 441.887 K.
2. Grofi Badeni (16 tovarn) dobivali letno 363.952 K.
3. Grofi Baworowsky (12 tovarn) dobivali letno 345.895 K.
4. Grofi Goluchovsky (12 tovarn) dobivali letno 321.125 K.
5. Grofi Siemski (12 tovarn) dobivali letno 337.121 K.
6. Grofi Dzjednozycki (14 tovarn) dobivali letno 305.147 K.

7. Grofi Lubomirski (10 tovarn) dobivali letno 197.440 K.

8. Grofi Borkowski (8 tovarn) dobivali letno 182.379 K.

9. Grofi Lanckoranski (7 tovarn) dobivali letno 175.450 K.

10. Škofije in samostani (10 tovarn) dobivali letno 170.097 K.

11. Grofi Tarnowski (8 tovarn) dobivali letno 161.260 K.

12. Grofi Sapieha (8 tovarn) dobivali letno 162.470 K.

13. Grof Plater Zyberk (8 tovarne) dobival letno 119.755 K.

14. Grofi Koziobrodski (8 tovarn) dobivali letno 121.902 K.

15. Sommerstein (4 tovarne) dobival letno 117.205 K.

16. Bogucki (5 tovarn) dobival letno 115.802 K.

17. Kimmehmann (4 tovarne) dobival letno 111.952 K.

18. Horodyski (4 tovarne) dobival letno 107.855 K.

Zadnji štirje žganjarji, po imenu sedeč židje; vsi drugi kuharji žganja so bili pobožni katoliški grofi, nemški, češki in poljski; vboga cerkev je tudi bila poleg, v taki lepi družbi mora biti tudi cesarska hiša zraven. Vsi pa so bili navadno troji ki so požirali plod dela drugih revnih slojev.

Sedaj se čisto nič ne čudimo, da so ti državni stebri se tako navduševali za črnorumeni Avstrijo. Socialni demokrati ki so pobijali to protekcijo so pa zaničevani boljševiki.

Stanovanjska mizerija v Ljubljani.

Narodna vlada se je lotila vprašanja stavbe stanovanjskih hiš. Prva dolžnost bi pač bila občinske uprave, da to vzame v roke. Ta se pa v kljub kričečim razmeram ne gane. Stanovanjska mizerija ne datira od danes, postala je v Ljubljani že stara babica. Večino v mestni upravi imajo liberalci, teh pa pomanjkanje stanovanj hogvekaž ne tangira. Večina mestnih očetov ima svoje hiše, čemu bi si torej belili glave. Zadolžena je sicer Ljubljana in bo treba založiti potrebni kapital tam, kjer bi se dobro obrestoval, zato liberalci, vulgo pristaši Jugoslovanske demokratske stranke, nimajo smisla. Te razsodnosti pri njih zaman iščeš. Morala je priti narodna vlada, ki bo morda res kaj ukrenila.

Ob splošnem pomanjkanju primernih stanovanj je prizadeto delavstvo in nižje uradništvo. Zato pa izprožene ideje narodne vlade ne moremo dosti toplo pozdraviti. Ako pa se bo spomlad zidalo, tedaj naj se ne zida nobenih najemniških kasaren. Zidajo naj se lične enonadstropne hiše. Vsaka hiša naj bi nudila prostora kvečjemu štirim strankam. Vsaka stranka imej kuhinjo, shrambo za živež, vsaj po dve sobi in potrebne pritlikljive. Nismo za to, da bi se vse hiše zidalo, kar po enem kopitu, kakor je to slučaj pri hranilničnih hišah ob Dunajski cesti. Take enakomerne stavbe so dolgočasne in na-

pravljajo mučen vtisk. Omenjene hranilnične hiše stoje preblizu druga drugi. Pri novih stavbah bo gledati na to, da bodo v pročelju hiš kakih 5 metrov široki vtovi za rože in drugo cvetje ob levi in desni strani tudi, toda vsaj v širokosti kakih 6 do 8 metrov. Zadaj treba primerne dvorišča z ličnimi drvarnicami potem dosti velik vrt s primernimi gredami za zelenjad itd. Na širokih ulicah bi kazalo nasaditi drevje kakor je na primer na Marije Terezije cesti. Drevje bi bilo umestno tudi okolo dvorišč, Gojiti bi se dalo tudi sadno drevje.

Približno v sredini tega okraja naj bi se dvigala večja stavba z veliko dvorano za razne priredbe, posebno predavanja in gledališke predstave. V njej naj bi bili poleg drugih prostorov tudi prostori za javno čitalnico in knjižnico. Povsod uvedena električna luč in cestna železnica bi bil pogoj dovršenosti.

Tako domovanje bi bil nekak ideal, ki je ob dobri volji izvedljiv. Delavec in mali uradnik, bi se po trudapofnem delu čutil srečnega ob prostem času v krogu svojcev.

Pred vsem bo treba delati po načrtu, da se število ponesrečenih stavb v Ljubljani ne poveča.

Bomo videli, kaj bo.

Načelstvo Unije avstrijskih rudarjev funkcionarjem in članom svojih podružnic.

Zaradi državnega prevrata je nastala potreba, da tudi Unija rudarjev izpremeni svoj dosedanji delokrog. Širše načelstvo Unije rudarjev je na svoji seji, ki se je vršila dne 22. in 23. januarja t. l., upoštevaloč nove državnopravne oblike, ki so nastale vsled novo otvorivših se držav — Nemške Avstrije, Čehoslovaške republike, poljske republike in Jugoslavije — upoštevaloč končno državnopravno ureditev mej in pripadnost prepornih pokrajin, soglasno izjavilo:

Ne glede na državnopravno razdruženje priznavamo temeljna načela mednarodne skupnosti za predpogoj vsakega nadaljnega uspešnega delovanja. Neobhodno je torej, da tvorijo vsi rudarji sestavni del internacionalne armade organiziranega delavstva. Da se to doseže, je potrebno udeležiti vez, ki bo spajala vse one rudarske organizacije, ki so vsled novih državnopravnih odnošajev nastale. Potrebna je taka vez tudi že zaradi tega, da se v socialno političnih zadevah in varovalnih vprašanjih ter večjih mezdnih gibanjih kakor tudi glede zakonodaje v varstvo rudarjev izvede skupno nastopanje. V tom oziru je potrebno smotreno slediti skupnim ciljem. Da se omogoči tako združeno postopanje, je predvsem potrebno, da nove organizacije rudarjev uredi približno kolikor mogoče enotne društvene prispevke, pravice in dolžnosti društvenikov kakor tudi vse ostale notranje ureditve.

Upoštevaloč navedena temeljna načela, je širše načelstvo sklenilo:

1. Vse člane podružnic Unije rudarjev avstrijskih trboveljskega okrožja, to so Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Velenje, Leše, Črna, Idrija, Spodnja Idrija, Labinj itd., prevzame nova Unija slovenska rudarjev v Zagorju. Unija slovenskih rudarjev prizna vsem tem članom vse tiste pravice, ki so jih imeli pri Uniji avstrijskih rudarjev. Prestop članov navedenih krajev velja od 1. decembra 1918.

2. Vse člane poljske narodnosti okrožja Moravska Ostrava in vse člane Unije avstrijskih rudarjev v Galiciji prevzame s 1. januarjem 1919 zveza poljskih rudarjev v Tešinu. Zveza poljskih rudarjev prevzame te člane z vsemi pri Uniji avstrijskih rudarjev pridobljenimi pravicami. S 1. januarjem 1919 postane poljski strokovni list »Gornik« last nove poljske zveze rudarjev. Istotako prestopijo v službovanje te zveze vsi dosedanji nastavljenici poljske narodnosti in nastavljenici pri strokovnem listu »Gornik«.

3. Vse člane češke narodnosti prevzame na podlagi soglasnega sporazuma teh članov Svaz československých horníků v Mostecu. Te člane prevzame z vsemi pri Uniji avstrijskih rudarjev pridobljenimi pravicami pod pogojem, da prevzame tudi vse dosedanje nastavljenice in osobe strokovnega lista »Nazdar« v svojo službo. Strokovni list »Nazdar« preide v last Češke zveze. Vse to stopi v veljavo z dnem 1. januarja 1919. Glede prestopa čeških članov ostalih okrožij se ni sklenilo ničesar. Onim, ki bodo hoteli prestopiti, se ne bo delalo nobenih ovir.

Glede imetja Unije avstrijskih rudarjev je širša seja načelstva soglasno sklenila, da se ima to imetje sorazmerno razdeliti. Ključ za razdelitev tvori proračun števila članov posameznih narodnosti tekom minulih desetih let. Po izvršenih tozadevnih formalitetah se posameznim novim organizacijam pripadajoče jim zneske izroči, oziroma nakaže. Z ozirom na ta sklep morajo torej vse podružnice trboveljskega okrožja z Unijo avstrijskih rudarjev v Turnu na Češkem obračunati do 30. novembra 1918. Z dnem 30. novembra 1918 ugašajo vse dolžnosti Unije avstrijskih rudarjev do vseh onih članov, ki jih je s tem dnevom prevzela nova organizacija, Unija slovenskih rudarjev.

Članske prispevke vseh članov poljske narodnosti okrožja Moravska Ostrava in vseh članov Galicije se morajo Uniji avstrijskih rudarjev obračunati do 31. decembra 1918. Obveznosti Unije avstrijskih rudarjev napram tem članom prenehajo z dne 31. decembra 1918.

Za vse češke člane okrožja Moravska Ostrava velja končni termin za obračunanje prispevkov 31. januar 1919. Obveznosti Unije avstrijskih rudarjev napram tem članom ravnotako s tem dnevom prenehajo.

Načelstvo Unije avstrijskih rudarjev izreka vsem nastavljenecem, funkcionarjem kakor tudi članom, ki prestopajo v delokrog novih organizacij rudarjev, za njihovo požrtvovalno, vestno in zvesto delo, ki so ga v dobi 15 let obstoja izvrševali, najtoplejše zahvalo. Njihovo dosedanje vestno delovanje opravičuje nado, da bodo sodrugi kakor doslej tudi v okvirju njihovih novih organizacij i dalje vršili v polni meri svojo dolžnost.

Meje novih držav ne bodo in nam ne smejo biti ovira našemu skupnemu delu v bodoče. Naše delo ni lahko in čeprav smo primorani korakati razdvojeno, nam to dejstvo našega dela ne olajša. Pritisk in izkoriščanje po kapitalističnem gospodarstvu je povsod enak. Boj proti temu brez dobro izvedenih strokovnih organizacij je nemogoč. Le potom njih bo mogoče premagati skupnega nasprotnika. Nove organizacije rudarjev napredujejo, desetisoče novih članov so pridobile. Naša naloga

bo, da nove tovariše izšolamo in da jih kot polnovredne činitele uvrstimo v armado organizovanega proletarijata. Nadaljnja naša naloga bo, privedi vse one v naš tabor, ki stoje še izven naših organizacij. Na obzorju je velikanska borba med socializmom in kapitalizmom. Spričo tega dejstva ne sme biti delavcev, posebno pa ne rudarjev, ki bi malodušno stali ob strani križem rok. Ako bodo vse strokovne organizacije rudarjev prešinjene z enim duhom in ako bo slehernega rudarja navdajala ena misel, misel in zaupanje na končno zmago, tedaj jih njihova različna pota ne bodo ovirale skupno udariti in se ramo ob rami složno bojevati za gospodarsko osamosvojitvev proti mednarodnemu kapitalizmu.

Pravi duh tovarištva in prijateljstva, ki je navdajal in vodil rudarje vseh okrožij bivše Avstrije in v kojem smislu so reševali svoje odnose v svoji prejšnji skupni organizaciji, je obvladoval tudi sejo celotnega načelstva dne 22. in 23. januarja 1919. Tako je prav in tako mora ostati!

Tihotapstvo.

Krog, ki imajo vpogled v stvari, ki se tičejo zalaganja Slovenije z govejim mesom, menijo, da bo v Sloveniji mesa te vrste v doglednem času primanjkovalo. Kaj je temu vzrok, da nam preti ta nevarnost? Kdor pride po opravih večkrat na meje proti Avstriji, opaža, da si tamkaj ljudje pripovedujejo o raznih tihotapskih činih in zdi se, da se je po vzoru v Rusiji, kjer obstoji posebna kasta konjskih tatov, utvorila pri nas posebna kasta tihotapcev, ki si je nadela nalogo, kolikor mogoče več goveje živine vtihotapiti preko meja Jugoslavije v Avstrijo. Pa ti tihotapci se ne zadovole s posameznimi glavami, ne, svoj nečeden posel vrše kar na debelo, tako, da gonijo preko mej cele črede. Mi seveda ne stojimo na stališču, da prebivalci sedanje Nemške Avstrije ne smejo jesti mesa, čeprav tudi mesa iz Jugoslavije. Ampak srajca nam je bližja kakor suknič. Dolžnost merodajnih krogov bi bila skrbeti da bomo najprej imeli sami potrebnega mesa. Ako pa bo prebitek, naj se ga proda kamorkoli, toda poštenim potom. To kar se dogaja sedaj, pa je golo oderuštvo na Nemcih na eni, na drugi strani pa mora nastati doma glede mesa največja kriza. Preveč ga itak nimamo. Delavci po naših industrijskih krajih ga stradajo. Tihotapskim lopovom bi torej bilo nujno potrebno ustaviti umazano obrt.

Nič boljše ni v Ljubljani. V zadnjem času je prišlo precejšnje število pitanih prašičev iz Hrvaške. Lepega špeha pa v Ljubljani ni dobiti! Kje je in kam izginja ta špeh? Če imaš kakega prijatelja med ljubljanskimi mesarji, ki ti zaupa, pove sledeče: Med našimi mesarji so se na tihem ustanovile pravcate komanditne družbe po tri, štiri in več udov. Te družbe, seveda vsaka zase, spravijo najboljši in najlepši hrbtni špeh na zadnjo postajo pred Špiljem na Štajerskem, torej na predzadnjo postajo Jugoslavije za Mariborom. Tamkaj izstopijo, najamejo voznika, plačajo vozniku okroglo 100 kron in se z blagom vred peljejo po ovinkih preko Špilja na prvo avstrijsko postajo. Tam seveda že brez nevarnosti javno peljejo slovenski, ljubljanski mesarji špeh, ki je bil namenjen njihovim slovenskim rojakom, naravnost na Dunaj, kjer ga po oderuških cenah 70 do 80 kron za kilogram prodajajo. A ne samo špeh, izvažajo se na ta način tudi klobase in goveje meso. Ne pravimo, da so vsi ljubljanski mesarji pri teh »komanditnih družbah« udeleženi, ampak nekaj jih je. Neka mesarica v Vodmatu bi prav lahko povedala, kako se delajo take kupčije, ako bi hotela. — Okolščine kažejo,

da se na uvoz iz Hrvaške ne smemo zanašati preveč. Lahko se nam pripeti, da bomo stradali vsled dobičkaželjnosti ljubljanskih mesarjev. Ne samo mi, tudi nekateri drugi listi že namigavajo, da o teh razmerah že čivkajo vrabci po strehah, toda nihče se ne gane, da bi tej lumpariji napravil konec. Da bi prišel kak ljubljanski mesar kdaj na kant, tega menda še ni doživel nihče. Nihče jim tega tudi ne želi. Njihovi brezobrazni grabežljivosti pa je treba postaviti gotove meje. Na eni strani ogoljujajo domače prebivalce za špeh, na drugi strani pa na nezaslišan način odirajo dunajske prebivalce. To je sramota, ki slovenskemu imenu ne dela nobene časti. Od mestnega magistrata ni pričakovati, da bi gospodom od mesarskega »cela« stopil na prste. Tam gospoduje liberalna stranka, ljubljanski mesarji pa so volilci te stranke. Ne preostaja družega kakor pritisniti na narodno vlado, katera naj napravi tozadevni red v Ljubljani in na meji.

Naloga naših strokovnih organizacij.

II.

Delovni čas skuša delodajalec po vseh pravih kapitalističnega izkoriščanja izrabljati. V tem pogledu je dosegel višek spretnosti, ki je prav podobna neki vrsti umetnosti. Bojuje in prepira se za vsako minuto. Vsaka izrabljena minuta pomeni zanj že znaten dobiček.

Marsikateri premalo misleči delavec se morda posmehuje in maje z glavo nad »otroško trmo« delodajalčevo, ko vidi, kako mu gre za vsako minuto, za vsak trenotek. Ni pa stvar tako enostavna; delodajalec zna računati. Ena minuta pomeni pri 60 produkcijskih strojih eno uro, dve, na videz tako nepomembni minuti, dve uri, osem minut po eno celo osemurno delovno dobo. V premogovniku pomeni ena minuta morda le nekaj udarcev, nekaj lopat premoga v jamski voz, toda nekaj udarcev in nekaj lopat premoga prinese podjetniku že več polnih vozov, ki pomenijo zanj znaten dobiček.

In koliko je vreden dandanes posamezni jamski voz premoga? Ako računamo, da stane metrski stot kamnitega premoga več kakor osem kron, tedaj lahko računamo, da stane metrski stot rujavega premoga približno štiri krome, in če upoštevamo, da gre v posamezni jamski voz sedem do osem metrskih stotov, pridemo do zaključka, da je za podjetnika vsaka pridobljena minuta neprecenljive vrednosti. Glavni dobiček iztisne podjetnik iz delavcev potom plač, ker jim daje le majhen del tega, kar jim pravzaprav gre. Od dejanske vrednosti, ki jo delavec ustvarja s svojim delom, pa si dober delež prilasti podjetnik sam. Plačilno razmerje, sploh sistem, ki je v tem oziru zlasti pri rudništvu udomačen, ni nič drugega kakor zvita goljufija in slepilo, sloveča na vnebovpijočih krivjalah. Nepoštenost in zahrbtna prekanjenost plačilnega sistema v tej panogi industrije je tako zamotana, nejasna in prekanjena, da zanjo niti pravega imena ni.

V rudništvu udomačena pogojna plača (Geding) je premnogokrat odvisna od dobre volje in razpoloženja onih, ki jo določajo. Mržnja ter zloba in nevoščljivost uveljavlja prepogostokrat svoj vpliv. Rudarju pogojno plačo svojevoljno predpisujejo, vzeti mora, kar mu diktirajo, delati mora na slepo, ne da bi vedel, kaj bo zaslužil in ne da bi vedel, zakaj žrtvuje in riskira svoje zdravje.

Oglejmo si nekatere vrste takih pogojnih plač. Tu imamo v prvi vrsti pogojno plačo za delo v odkopih in na etažah, potem pogojno za jamski voz, za meter

prispevali in sorazmerno največ dobivali, moramo priznati, da so nam celo v zadnjem trenutku ostali nemški in češki so-drugi naklonjeni. Treba pa nam bo nabrati fondov, ki bodo segali do milijonov, ako domo hoteli uspešno paralizirati preveliko izkoriščanje rudarjev od strani rudniškega kapitala. Postaviti moramo proletarski kapital proti kapitalu izkoriščevalcev. Le s pomočjo močnih denarnih sredstev bomo uspešno mogli voditi mezdne in druge boje.

Naša organizacija rudarjev zavzema danes prvo mesto na Slovenskem, naj bi tudi njeno stališče bilo najboljšo. Glede števila naših društvenikov lahko rečem, da pripada približno 80 odst. vseh v Sloveniji uposlenih rudarjev naši organizaciji.

Starega rudarskega kraja Idrijo — danes na našem zborovanju pogrešamo.

Udeležbo tamošnjih sodrugov je onemogočila italijanska okupacija. Za trdno pa upam, da bomo na prihodnji skupščini idrijske rudarje v naši sredini zopet pozdravili. Naj bi današnje zborovanje obrodilo mnogo sadu. V tem smislu torej še enkrat pozdravljeni!

Sitar prečita po proponentih predlagani dnevni red, ki je:

1. Otvoritev zborovanja po proponentih; 2. Volitev: a) predsedstva, b) komisije za pregledanje mandatov, za predlaganje načelstva in kontrole; 3. Poročilo o situaciji; 4. Čitanje in odobrenje pravil in opravilnika; 5. Organizacija in taktika; 6. Plačilne pogodbe in delavni red; 7. Rudarsko zavarovanje; 8. Volitev: a) načelstva Unije, b) širšega odbora, c) kontrole; 9. Slučajnosti. Omenja, da je dnevni red provizoričen in ga je torej lahko mogoče premeniti, ako bi delegati stavili tozadevne predloge. Ker to ni slučaj, predlagani dnevni red obvelja. V predsedstvo predlaga sodruge: Čobala kot predsednika, Malovrha kot namestnika in Klenovška kot zapisnikarja. Predlogu vsi navzoči soglasno pritrdijo. Čobal prevzame predsedstvo. Komisija za pregledanje mandatov, predlaganje načelstva in kontrole se izvoli.

Sitar da nekaj pojasnil glede števila društvenikov, opirajoč se pri tem na število vplačanih prispevkov tekom zadnjih treh mesecev. Pristopilo je v tem razdobju 962 novih članov. V Kočevju smo imeli 510, Trbovljah 2335, Hrastniku 633, Zabukovci 462, Velenjem 405, Lešah 66, Črni 151 itd. Pripominjam pa, da je v zadnjem času število naših društvenikov po vseh krajih zopet znatno narastlo. V Trbovljah samih na primer imamo danes nad 3000 društvenikov.

S. P e t e j a n: Dovolite, da vas v imenu strokovne komisije in njenega tajništva pozdravim. Rudarji ste bili vedno ponos našega strokovnega pokreta. Želim, naj bi tudi nadalje tako ostalo. Nastopa novo pot, odkazani boste prihodnjič sami na sebe. Ker pa si ustanavljate nov krov, vam treba posebne previdnosti. Zanašati se ne boste mogli več na one, ki so dosedaj nosili največji del odgovornosti. Odgovornost pa, ki jo prevzimate, je velika. Predvsem vam bo potreba pametnih sklepov, zato naj vaša posvetovanja spremlja globoka preudarjenost. Od vseh strani preže nasprotniki na vas, skušali bodo v prvi vrsti razdreti vašo solidarnost. A ravno solidarnost je prvi predpogoj vsakemu nadaljnjemu uspešnemu delu. Ako bi se jim to posrečilo, potem bi rudarji bili vrženi nazaj, kdo ve za koliko let, in vsako osvobodilno gibanje na dolgo časa ustavljeno, rudarji sami pa bi brez potrebne moči bili izročeni brezkončnemu izkoriščanju, ker bi jim manjkalo pripravne orožja. Zato

ponavljam: Pri vsakem pokretu je potrebna solidarnost, a ne le rudarjev samih, ampak vseh delavcev brez razlike. Vodimo razredni boj in skupni cilj nam vsem mora biti osvoboditev razreda delavcev izpod kapitalističnega jarma.

Shodi.

Štore. Razvoj strokovne organizacije kovinarjev na Slovenskem je privedel tudi naše tovariše v Štoreh do tega, da so si ustanovili svojo lastno podružnico Osrednjega društva kovinarjev v Ljubljani. Do sedaj so bili ti delavci včlanjeni pri podružnici v Celju. Toda naraščanje števila članov in pa zaradi lažjega poslovanja je bilo potrebno, da se kovinarji v Štoreh postavijo na lastne noge in prevzamejo del onih opravil, ki so sloneli na ramah celjskih sodrugov. V ta namen so kovinarji v Štoreh sklicali ustanovni občni zbor podružnice. Vršil se je v nedeljo dne 2. februarja 1919. Na zborovanje je prišel sodrug Vale kot načelnik podružnice kovinarjev v Celju, ki je ustanovno zborovanje prav za prav sklical. Sklicatelj je v primernem nagovoru razložil pomen današnjega dneva za tamkajšnje delavstvo. Zlasti je obrazložil naloge ter smotre strokovne organizacije, poudarjal joč razredni boj, ki ga je treba voditi za osvoboditev delavskega razreda za gospodarsko osvoboditev izpod kapitalističnega jarma, za kulturo in socialno povzdigo. Priznajo se torej solidarno dela, vodilno geslo nam bodi eden za vse in vsi za enega. Nato se je vršila volitev odbora. Izvoljeni so bili sodruzi: Žohar Jurij, načelnikom, Mlekuž Andrej, namestnikom; Zen Jože, društvenim tajnikom; Pozgajnar Janez, namestnikom; nadalje Ferleš Martin, Sedar Tomaž, Florjančič Jože I. in Kocjančič Srečko. V nadzorstvo prevzame ta sodrug Graf Viktor in Grajželj Stefan. O pomenu organizacije je govoril sodrug Uranič. H koncu svojega izvajanja je zlasti pozival vse članstvo, naj vsak po svoji moči novo izvoljeni odbor in zaupnike krepko podpira v njihovem delu. Napačno bi bilo, da bi se člani zanašali edinole na zaupnike in jim prepuščali vse delo, ker bi ti močje pod pezo nalog omahovali. Oglasili so se še sodruzi Mlekuž, Vale in Murko. Vsi so želeli novo ustanovljeni podružnici najboljše uspehe. Zlasti je sodrug Vale pozivljajl navzoče na vztrajno in neumorno delo za mlado našo strokovno organizacijo. Končal je z besedami: vsi postanimo stanovitni bojevniki za pravično stvar proletarijata. Lepo uspeli shod je načelnik sodrug Žohar zaključil ob 5. uri popoldne. Težke in temne oblake, ki so po dolga leta temnili horizont nad Štoremi je blagodejna moč žarkov socializma prodrla. Novo strokovno organizacijo kovinarjev v Štoreh kot sobojevnico najiskreneje pozdravljamo.

Črna. V nedeljo dne 16. februarja 1919 se bo vršil ob 10. uri dopoldne v dvorani gostilne gospoda Kruljca javen ljudski shod. Poroča sodrug dr. Korun.

Možice. Shod rudarjev, topilniških delavcev in delavk se bo vršil v nedeljo dne 16. februarja 1919 v gostilni gospoda Vivode. Začetek ob 10. dopoldne. Poroča sodrug Tokan.

Prevalje. Javen ljudski shod se bo vršil ob pol 5. uri popoldne dne 16. februarja 1919 v prostorih gostilne pri Paru. Delavci v Prevaljah in rudarji iz Leš, udeležite se tega shoda polnoštevilno. Poroča sodrug dr. Korun.

Guštanj. Shod kovinarjev se bo vršil v nedeljo dne 16. februarja 1919 ob pol 5. uri popoldne v prostorih gostilne pri »Poštlu«. Poroča sodrug Tokan. Kovinarji in tovarniški delavci, pridite vsi!

Domači pregled.

V Mariboru so preivali kri. Ko je bila ameriška komisija, so priredili mariborski Nemci demonstracijo, da bi pokazali, da je Maribor nemško mesto. Pri demonstracijah so vojaki streljali in nekaj pretepal so se. Ubili in ranili so tudi nekaj oseb. Nemška Avstrija je protestirala proti dogodku in pricete so se demonstracije na Dunaju in v Gradcu. Začeli so preganjati Slovence, zlasti visokosolce, tako da so postale razmere prav napete. Nemci so konfirirali 9 Slovencev, vlada v Ljubljani pa je internirala 9 Nemcev. Tako so ustvarili vojno razpoloženje na obeh straneh. Kakor so nesrečne mariborske demonstracije in prelivanje krvi, smo vendar mnenja, da bi se dalo take dogodke vnaprej preprečiti ob posebni paznosti. Hujskarije so na obeh straneh, oboji pa potrebujemo sporazuma. Zadnji čas bi ze bil, da bi se medsebojni odnošaji uredili, ce ne nas bodo res sovražniki obdajali od vseh strani in nas — davili.

»Državna posredovalnica za delo« V preteklem tednu (od 27. I. do 2. II. 1919) je iskalo delo 177 moških in 77 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 35 moških in 47 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 56. od 1. januarja do 2. februarja 1919 je iskalo delo 1336 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 542 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 96. Delo iščejo pisarniške moči (281), trgovske moči (131) sluge za trgovine in urade, tov. delavke, služkinje, mizarji, kolariji, kovinarji, zidarji, tesarji, natakarije itd. V delo pa sprejme posredovalnica rudarje (100), izučene poštarje in telegrafiste za Srbijo (50) služkinje, čevljarje, cestne delavce, šivilje in delavce v tovarne za čevlje.

Vojaški nabori. Po poročilih ljublj. dopisnega urada, se je po vojaških naborih rojstnih letnikov 1895 — 1899 priglasilo do 2. februarja več kot desettisoč mladeničev.

Pri okrožnem rudarskem uradu v Ljubljani je razpisana služba kancelista v XI. činovnem razredu oziroma pisarniškega praktikanta. Prošnje je vlagati do 15. februarja 1919 pri rudarskem glavarstvu SHS v Ljubljani. Več pove uradni list št. XLIII. z dne 28. januarja 1919.

Zvonarno in strojno tovarno g. Maksa Samasse v Ljubljani je kupila Jadranska banka. Obrat je prevzela banka dne 1. februarja.

Penzije vojaških vdov in sirot za december in januar. Na brzojavno vprašanje je naš zastopnik na Dunaju brzojavno odgovoril, da so penzije za vojaške vdove in sirote za meseca december in januar že izplačane potom poštne hranilnice. — Kdor bi jih še ne bil prejel, jih dobi v najkrajšem času. — To v pojasnilo na mnoge prošnje in pritožbe.

Delavska nevednost. Kakor se nam poroča iz Vevč, sta dva delavca, in sicer P. A. in S. T. hotela delati 12 ur na dan in sta hotela napasti delavca M. A., ki je branil 8 urni delavnik. Ali si morete misliti večjo nevednost? Ne smemo pozabiti, da so bile Vevče glavna klerikalna postojanka na Kranjskem. Žalostno ali resnično!

Tobačno delavstvo. Da se razumemo. V nedeljo dne 26. m. m. je bil v Mestnem domu impozanten shod državnih nastavljenecv. Razpoloženje navzočih, ki so napolnili celo dvorano, je bilo jako dobro. Ustanovila se je osrednja organizacija iz vseh mnogoštevilnih društven državnih nastavljenecv, izvzemši železničarje. Resolucija, ki je bila po burni debati soglasno sprejeta, je obsegala 16 točk, ki nastopa proti vsej mizeriji državnih nastavljenecv. Ker so nekatere osebe tudi v tobačni tovarni med delavstvom agitirale za

itd. Posebno opeharjen pa je rudar pri pogojnih plačah za takozvane postranska, varnostna dela in drugih takih delih, ki jih je cela vrsta.

Za določevanje pogojnih plač ima podjetnik, nastavljeni posebne organe, katerih naloga je, delavca, kolikor mogoče okrajšati, opehariti in zatajevati. Podjetnik je zagrtizen sovražnik vsakega postranskega dela, zakaj postranska dela mu ne prinašajo direktno nobenih polnih jamskih vozov. Zato jih smatra za zlo. Rad pa tudi pozabavlja na rudarsko policijske predpise, ki so po njegovem mnenju nepotrebni in mu daje povzročajo nepotrebne visoke režijske stroške.

Sistem pogojnih plač je skrajno premeten, nejasen in zavozljan. Čim bolj premeten, nejasen in zavozljan je, tem bolje za podjetnika, tem plodonosnejši je zanj.

Zasnovan je ta zistem na nezavednosti, brezbrčnosti in malkontentnosti rudarjev, ki jih podjetnik kot neorganizirano in v svojo suženjsko usodo vdano maso skuša po vseh pravilih umetnosti kapitalističnega profitarstva izkoriščati. To nečuvveno izkoriščanje od strani podjetnikov pa se bo vršilo toliko časa, dokler delavstvo ne strne svoje moči da pride v okom nevarnemu zlu. Posamezni delavec ne pride v tem obrambnem boju v poštev, posameznik je podoben ničli, ki jo podjetnik lahko izbriše. Zmožni takega obrambnega boja bodo delavci šele takrat, če se prvič v posameznih krajih do zadnjega moža in potem vsi kraji strnejo v enotni strokovni organizaciji in če se te svoje naloge tudi popolnoma zavedajo. In sicer spadajo rudarji v Unijo slovenskih rudarjev, ki je napovedala vsem izkoriščevalcem neizprosno razredni boj.

Kako ji bo prevzete naloge mogoče vršiti bomo še pojasnjevali.

Agrarna reforma v Jugoslaviji.

Kakor je znano, tvori vprašanje pravične razdelitve zemlje enega izmed največjih problemov naše države. V smislu proklamacije regenta Aleksandra je ministrski svet sklenil, naj se takoj začne z rešitvijo tega vprašanja. Nujno potrebno je, da se ta problem, vsaj v glavnih točkah, reši še pred pomladansko setvijo. Zaradi tega je ministrski svet že v eni svojih prvih sej imenoval posebno komisijo pod vodstvom ministra za socialno politiko Korača. Ta komisija je že ugotovila glavna načela agrarne reforme in jih predložila ministrskemu svetu, ki jih je odobril. — Reforma obsega štiri panoge našega agrarnega vprašanja: kmetjsko razmerje in kolonat, razdelitev veleposestev, ureditev gozdnega vprašanja in revizijo segregacij. Kmetje in koloni (v Dalmaciji in na Goriškem) postanejo tako lastniki zemlje, ne da bi s tem prevzeli kakršnekoli obveznosti napram dosedanjim lastnikom. Te obveznosti bo prevzela država, ki bo dosedanjim lastnikom izplačala ali enkratno odpravnino, ali jim pa nakazala rento; onim pa, ki so pripravljani, sami obdelavati zemljo, bo vlada dala v zameno kako drugo zemljišče. — Glede veleposestev bo vlada takoj izdala naredbo, ki prepoveduje vsako izpremembo lastnine. Država bo ta veleposestva razdelila med one, ki si bodo hoteli služiti kruh z obdelovanjem zemlje. Pri tem se bo ozirala posebno na one kmete, ki danes ne morejo živeti od svojega zaslužka, nadalje na invalide, na kmetjske delavce in na one, ki imajo vsled vojne veliko škodo. Dosedanjim lastnikom veleposestev bo država odmerila primerno odškodnino, vendar pa bo pri tem nekaj izjem za ona veleposestva, ki bodo razlaščena brez odškodnine. Tako 1. veleposestva članov bivše habsburške

vladarske hiše, 2. veleposestva dinastij sovražnih držav, 3. veleposestva, ki so jih lastniki dobili v dar od bivše habsburške dinastije, in 4. veleposestva, ki so bila pridobljena med vojno. Posebna komisija bo odločevala, katera veleposestva naj se razdele. Ozirati se bodo morale predvsem na krajevne razmere. — Veliki gozdni kompleksi bodo prešli v državno last. Kmetje iz okolice bodo imeli pravico pašnje in drvarenja. — Za izvedbo teh velikopoteznih reform bo osnovan poseben državni urad, kjer bodo zastopniki vseh interesiranih krogov. — Kakor je zvedel Jugoslovanski dopisni urad, se bodo formalna dela za te agrarne reforme začela v slovesni obliki in sicer s posebnim manifestom regenta Aleksandra, ali pa z objavo glavnih načel, ki jih bo določil skupni ministrski svet.

Zvezini zbori.

V nedeljo, 16. februarja se bo vršil v Ljubljani v restavraciji »Južnega kolodvora« ob 2. uri popoldne.

Ustanovni občni zbor zveze kemičnih delavcev na slovenskem ozemlju.

Dnevni red:

1. Poročilo proponentov. 2. Čitanje in odobrenje pravil zveze in podružnic. 3. Sprejetje opravilnika. 4. Organizacija in taktika. 5. Raznoterosti.

Na ustanovni občni zbor imajo pravico vse podružnice zveze kemičnih delavcev. Podružnice imajo poslati za vsakih 50 članov 1 delegata in za vsakih nadaljnjih 50 članov še po enega. Imena delegatov je takoj naznaniti na sohr. J. Petejan, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Sklicatelj.

V nedeljo 23. februarja se bo vršil v Ljubljani v restavraciji »Južnega kolodvora« ob 2. popoldne

Ustanovni zbor zveze usnarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju.

Dnevni red:

1. Poročilo proponentov. 2. Čitanje in odobrenje pravil zveze in podružnic. 3. Sprejetje opravilnika. 4. Organizacija in taktika. 5. Raznoterosti.

Na ustanovni zbor imajo pravico poslati vse podružnice za vsakih 50 članov po enega delegata in za vsakih nadaljnjih 50 še po enega.

Imena delegatov je takoj sporočiti na s. Josipa Petejan, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Sklicatelj.

Prva glavna ustanovna skupščina Unije slovenskih rudarjev.

I.

Dneva prvega in drugega februarja 1919 sta postala za slovenske rudarje zgodovinskega pomena. Postala sta važna mejnika v proletarskem pokretu onega našega delavstva, katero je v industriji na Slovenskem zastopano najštevilnejše. Slovenski rudar je z ustanovitvijo svoje lastne strokovne organizacije vzel bodočo usodo v svoje roke. Postal je samostojen člen internacionale, ki bo na razvalinah stare Evrope vstala ojačena, močnejša in številnejša kot kdaj poprej. Toda k stvari.

Še pred 9. uro so se v Delavskem domu v Trbovljah zbrali zastopniki rudarjev domalega iz vseh rudarskih krajev na Slovenskem.

Ob pol 10. uri otvori kot sklicatelj in proponent zborovanje naš starešina, sohr. Čoba! iz onega Zagorja, kjer se je po zaslugi strokovne organizacije naš rudar v

kulturnem oziru in naobraženosti povspel visoko. Otvoril je zborovanje približno z naslednjim nagovorom:

Tovariši! Kot proponent vas najiskrenejše pozdravljam. Nekdaj tako mogočna Avstrija je razpadla, iz nje so nastale nove države, ki bodo o svoji nadaljnji usodi odločevale vsaka zase, samostojno. Razpad stare Avstrije je pa tudi privedel izenačenje v formah naše dosedaj skupne strokovne organizacije. Dasi enih nazorov, enega cilja in enih smotrov, si morajo tudi rudarji posameznih novih držav ustvariti svoje lastne strokovne organizacije. Nastopamo torej lastno pot in pričejamo samostojno življenje. Sodrugi, govorim vam iz petintridesetletne izkušnje, in vam pravim, da bomo morali biti skrajnoprevidni, kajti pot, po kateri nam bo korakati, ni udobna, je težavna in trudapolna. Treba bo urediti delovanje naše nove Unije tako, da nam bo v srečo in izogibati se moramo vsemu, kar bi nam utegnilo privedi nesrečo. Imeli smo že pravilne organizacije rudarjev, toda manjkalo je zavednosti. In baš to je bil glavni vzrok, da zlasti v prvih početkih gibanja rudarjev niso te organizacije zamogle pridobiti trdnih tal. Naj vam navedem nekaj takih primerov. Leta 1891 smo v koflaškem okrožju ustanovili prvo organizacijo rudarjev. Imela je lokalni značaj in štela preko 700 društvenikov. Razmere, v katerih smo takrat živeli, so bile skrajno slabe, posledica tega je bila stavka, po končani stavki je ostalo vsega skupaj okrog 10 društvenikov. Pozneje smo ustanovili strokovno društvo rudarjev za tedanje avstrijske planinske dežele, bilo nas je v članjenih nad 5000 rudarjev, a že po prvih stavekah nas je ostalo komaj še 1600. Končno se je leta 1904 ustanovila Unija avstrijskih rudarjev. Pristopali so v njo rudarji cele Avstrije brez razlike narodnosti. Od početka je imela Unija 33.000 društvenikov, a tudi število društvenikov Unije je po stavekah, ki so bile na Češkem in Slovenskem močno nazadovalo. Ta dejstva zaznamuje zgodovina našega pokreta, treba jih je upoštevati. Iz njih nam je črpati nauk, da se kakemu morebitnemu polomu, ki bi za slovenske rudarje lahko postal katastrofalen, izognemo. Vedno nam bo presojati, kaj je prav in kaj ni mogoče. Ponavljam, previdnosti in pametne presoje vsega našega dela nam bo treba. Pred vsem pa moramo zanesti v široke kroge naših tovarišev bakljo socialistične prosvete. Vsakemu neljubemu razočaranju se izognemo le tedaj, ako ne bomo gledali le koliko društvenikov imamo na papirju, temveč da jih izšolamo. Treba zasejati v srca naših društvenikov trden neomahljiv značaj. Postati morajo iz prepričanja vojščaki za proletarsko stvar. Le razredno zavedni naobraženi in socialistično prepričani društveniki bodo tvorili trden temelj naše nove Unije slovenskih rudarjev. Le na ta način bo mogla naša organizacija vršiti svoje naloge in svoje poslanstvo. Ako izvedemo te predpogoje tedaj bomo lahko s trdno nado zrlji v srečnejšo bodočnost. Naša organizacija, ki se ima danes poroditi pa bo iz vseh bodočih viharjev izhajala kot zmagovalka, ojačena in okrepcana, pripravljena na bodoče boje.

Ako presojava stvar iz financijelne strani, tedaj lahko konstatiramo, da mlada naša Unija ne stopa v življenje praznih rok. V Uniji avstrijskih rudarjev smo živeli skupaj kakor bratje. Nikdar nam Slovencem ta skupna organizacija ni bila mačeha. Nasprotno, ob vseh prilikah in potrebah je imela za nas vedno radodarno roko. Kakor rečeno, živeli smo skupaj kakor bratje in sedaj smo se tudi kot bratje razšli, da si zgradimo vsak svojo lastno streho. Po bratsko je bilo razdeljeno tudi skupno imetje. In ako upoštevamo, da smo ravno mi Slovenci sorazmerno najmanj

to društvo, češ, društvo bo sprejelo v okrilje vse državne uslužbenke, moramo pribiti, da se o delavstvu državni podjetij niti besedice ni izpregovorilo. Ravno tako je tudi odbor sestavljen iz samih državnih nastavljenecv. Sicer želimo njih stremjenju in zahtevam popoln uspeh, ker v organizaciji je moč. Iz tega je razvidno, da tudi za tob. delavstvo ni druge pomoči, kakor da izpopolni svojo strokovno organizacijo, ker le z močno enotno organizacijo bo doseglo uspehe.

Gluha srca. V pondeljek je prejel tob. delavstvo enkratni nabavni prispevek. Stalno nameščeno moško delavstvo, ki se je v mesecih novembru, decembru in januarju, sicer ne po lastni krivdi šele vrnilo iz vojaške službe na svoje delavne prostore, je po svoji deputaciji posredovalo pri tovarniškem ravnateljstvu, kakor tudi pri Narodni vladi v poverjeništvu za finance, da bi tudi ti delavci, ne glede na to, kdaj so se vrnili v tovarniško delo, za polne tri mesece prejeli nabavni prispevek. A vse zaman. Gospodje se kaj radi sklicujejo, ko je treba delavcu kaj dati, na stare naredbe preminule avstr. tob. režije, ki so bile izdane še takrat, ko na demobilizacijo še nihče niti mislil ni. Kljub temu, da je pri finančnem ravnateljstvu še neka druga naredba od meseca novembra l. 1917, ki jo je izdalo finančno ministrstvo, katera jasno pravi, da morajo biti vsi med vojno nameščeni delavci tri mesece vslužbeni, da imajo pravico do nabavnega zneska, stalno nomeščenih naredb tam sploh ne omenja. Kljub temu, da se je od 1. novembra dalje mnogo provizoričnih delavcev odpustilo in bi celokupna vsota nikakor ne presegala one, ki je bila izplačana v začetku novembra. Stara tobačna režija je pred letom dni, take posamezne slučaje za delavca, ako se je pritožil, še ugodno rešila. Torej, rešili smo se stare avstr. birokracije in prišli pod novo, ki je še slabša od prejšnje. Ker je ta nabavni prispevek namenjen za prihodnje tri mesece, bodo ti delavci, ki niso prejeli polnega zneska, ne za preteklo, temveč za prihodnje tri mesece oškodovani. Ako bi imeli gospodje vsaj nekoliko socialnega razumevanja, bi se to pač z lahkoto doseglo, ali žal, tega gospodje nimajo.

Iz Javorniške tovarne. Ko so nastali kritični časi, zaradi prehrane, so ustanovili na Dunaju prehranjevalni urad. Naši tovarniški uradniki pa niso bili zadovoljni s tem uradom, ker so se bali, da bodo preveč lačni, in so si sami zase ustanovili urad za prehrano. Za ministra tega urada so si izbrali nekega delavca iz tukajšnje tovarne. Imel je dovoljenje od vojaškega vodje Müllerja, da je smel nemoteno hoditi okolo po blago. Dajali so mu različno blago, železo, žreblje in podobno, ki ga je nosil po bohinskih hribih in tako preskrbel naše uradnike s sirovim maslom, jajci in podobnimi stvarmi. Ko pa je nastal polom bivše Avstro-Ogrske, je pa minister prehrane ostal nekaj časa doma, seveda brez dopusta. Ko je pred nekaj dnevi zopet prišel na delo, mu je rekel Lukman, da nima zanj dela, ker je brez njegove vednosti ostal doma. To ima sedaj za zahvalo, ker je skoro dve leti lazil po bohinskih hribih, da je rešil naše uradnike lakote. — Sedaj so ga vrgli na cesto.

Iz Celja. Dosedaj se je dognalo, da je šlo 18 vagonov sladkorja v Trst, ki jih je prejšnji poslovodja sladkorne zveze v Celju, Wagner, prodal z mastnim dobičkom. — Celjski brivci so sklenili, da bodo imeli od 19. prosinca naprej ob nedeljah brivnice zaprte.

Pri komisijah za žigosanje avstro-ogrskih bankovcev in pri denarnih zavodih in blagajnah ljubljanskih od dne 13. do 20. januarja in od dne 20. januarja do 2. febru-

arja 1919 se je ožigosalo bankovcev v skupni vrednosti v K 98.858.493 in sicer: enokronskih 291.748, dvekronskih 314.625, 10kronskih 248.995, 20kronskih 326.561, 25kronskih 1.191, 50kronskih 116.343, 100kronskih 239.028, 200kronskih 7.158, 1000kronskih 57.635 in 10.000kronskih 10 kosov. Petindvajset, dvesto in desetisoč kronski bankovci so se žigosali le nekaj časa, ker se jih je med žigosanjem razveljavilo.

Žepni koledarji. Sodrug Zupančič nam z ozirom na objavljeno notico, da žepnih koledarjev ni več v zalogi, sporoča, da ima še nekaj koledarjev na razpolago. Kdor torej želi kupiti koledar naj se obrne na nasl., **Zupančič Franc, Koroška Bela 103, p. Javornik (Gorenjsko).**

V Bosni in na Hrvaškem imajo meščanske stranke jako hude politične boje. V Bosni v primeri še mnogo hujše. Gre pri teh bojih za obliko nove države in pa za prvenstvo pri vladi.

Ime Jugoslavije. Belgrajska vlada je odredila, da se sme nova država imenovati le »kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.« Dosedanje pokrajinske narodne vlade pa »deželne vlade«.

Dopisi.

Trbovlje. Pevski zbor rudarjev je dne 22. m. m. izgubil enega svojih članov. Jožefa Zahrastnika. Neizprosna smrt je nadebudnemu mladeniču prestrigla nit življenja. Njegov pogreb se je vršil dne 24. januarja 1919. Spremljali so ga na zadnji poti številni delavci in delavke, predvsem pa polnoštevilno pevski zbor, ki je svojemu tovarišu pred hišo žalosti in pa ob grobu pel žalostinke, ter rudarska godba. Nagrobni govbr je imel s. Viktor Kokalj. Spavaj mirno vrli tovariši!

Svetovni pregled.

Kdo je kriv vojne? Na mednarodnem soc. kongresu v Bernu je nastopil tudi sodrug dr. Friderik Adler. Lj. k. u. poroča o njegovem govoru z dne 4. t. m. naslednje: Kot zadnji govornik v popoldanski seji je povzel besedo dr. Friderik Adler (Avstrija), ki so ga zborovalci burno pozdravljali. Govornik je obrazložil vprašanje krivde in naglašal, da od vsega početka ni dvomil, da je Avstrija precej zakrivila izbruh vojne. Krivda pa ne zadeva proletarijata, marveč edinole vladajoče kroge. Avstrija je vojno pripravljala po načrtu še pred atentatom v Sarajevu. Ravno tako je jasno dejal, je dejal govornik, da si Avstrija brez sporazuma z Nemčijo ne bi upala tega. 5. julij 1914 je bil v resnici odločilen dan. (Medklici.) Dokazano je, da je ta dan prišel v Berlin poseben sel s pismom cesarja Franca Jožefa cesarju Viljemu in da sta 5. julija 1914 cesar Viljem in Bethmann-Hollweg sklenila vojno. (Medklici.) Dne 7. julija 1914 je Avstrija odobrila ta sklep, in izza tega dne je smoteno delovala na vojno. Avstrijski ultimatum Srbiji je bil v sporazumu z Nemčijo tako sestavljen, da je bil nesprejemljiv, in rok nalašč tako kratek, da je izključil vsako posredovanje nevtralnih držav. Pozabiti pa ne smemo, je nadaljeval dr. Adler, da vladajoči krogi v drugih državah tudi niso bili nedolžni. Imperialisti v Parizu in Petrogradu so delovali na vojno, toda občutki krivde gredo na rovaš osrednjih držav. Res je pa tudi, da je avstrijsko delavstvo vedno smatralo, da počenja carizem nevarnost za demokratični razvoj Evrope in posebno nevarnost za Avstrijo. Govornik je naposled izjavil, da ni boljševik, da pa nikakor ne gre, da konferenca mednarodnega proletariata izreče kakršnokoli obsodbo o navzočih. Zaradi tega prosí za odklonitev Thomasove resolucije.

Boljševiško gibanje se razširja po vsej Evropi. Povsod imamo danes že precej močne organizacije komunistov, ki pa nikakor niso oni zločinci in roparji, ki jih opisujejo meščanski časopisi. Da so komunisti ljudje, oziroma stranka s trdnimi in prepričevalnimi načeli nam je najboljši dokaz to, da vladajo v Rusiji že eno leto, kljub temu, da so jih meščanski listi obsodili že stokrat na smrt. Vsekakor imajo ti ljudje v Rusiji veliko zaslombo. In čeprav se res kapitalistični svet repenči proti boljševikom v Rusiji, vendar začenja že tudi uvidevati, da bo moral z njim računati. Svoboda narodov, svoboda delavstva prihaja iz vzhoda in tega prihoda se boje kapitalisti, zato kriče in se hudujejo. In če nismo boljševiki, pa vendar spoštujemo stranko, ki se tako energično bojuje za diktaturo proletariata.

Reka in švicarski listi. Z velikim zadovoljstvom konstatuje »Giornale d'Italia«, da so švicarski listi, ki so prej toplo zagovarjali aspiracijo Jugoslovanov do Reke, izpremenili svoje mnenje, odkar so njihovi dopisniki obiskali mesto. Zagrebški listi napadajo vsled tega reške narodne kroge, ker niso znali primerno informirati korespondentov, dočim se Italijani poslužujejo vsake prilike, da poudarjajo italijanski značaj mesta. Tako n. pr. so na dan sv. Sebastijana z latinskimi pesmami bile intonirane hrvaške, kot doslej običajno. Italijani so začeli mrmrati in končno je nastal tak nemir, da je morala odpasti hrvaška propoved. K temu moramo pripomniti, da važnosti propagande tudi pri nas še nismo dovolj razumeli. Vedno in povsod bi morali — in če ponavljamo tisočkrat — poudarjati, da se gre za naše življenjske interese, za čisto slovenske kraje, brez katerih bo naš narod ostal narod beračev, navezan za vedno na tujo milost in dobrotnost! Nimamo nujnejšega posla sedaj, kot informirati javnost in inozemstvo v tem pogledu! P. P.

Mednarodni soc. kongres se vrši te dni v Bernu v Švici. Razpravlja o vseh vprašanjih, o krivdi na vojni, o taktiki socialistov med vojno, o bodoči zvezi narodov, o mednarodnem delavskem varstvu itd. Kongres obeta najlepši uspeh, zakaj sporazum v Internacionali je sedaj prav velikega pomena glede na mirovno konferenco. Če delavstvo ne bo imelo vpliva na mirovno konferenco, bo mir imperialistično kapitalističen kljub vsem lepim Wilsonovim načelom. Kdor sedi pri mizi odločuje, pri mizi pa sede interesenti kapitalistov.

Državni uradniki v Gradcu so se priklopili s svojo organizacijo socialni demokraciji.

Seznam vojnih ujetnikov v Italiji. Italijanske vojaške oblasti so izdelale obširne seznamke o vojnih ujetnikih. Seznamki vsebujejo 18.500 častnikov in več nego 600.000 imen moštvu pripadajočega vojaštva. Imenski seznamki bodo že prihodnje dni izročeni pristojnemu dunajskemu mestu I. oddelka za vojne ujetnike, ki bo nato razglasil, kje in kdaj bo mogoč vpogled

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 49. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 39. tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 38. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

vanje. Kakor je nadalje izvedel Čehoslovaški tisk. urad, je italijanska vlada razdelila vojne ujetnike v narodnostne skupine. Pripadnikom čehoslovaškega naroda bo najprej dovoljen povratak v domovino.

Bivši cesar Karel se mora izseliti; tak sklep državnega sveta je naznanil državni kancelar dr. Renner Karlu, kakor izve »Pesti Hirlap«.

Smrt socialno demokratičnega teoretika. V sredo je umrl v Berlinu v starosti 72 let socialistični učenjak, sodrug Franc Mehring. Mehring je pripadal nemški socialno-demokratični stranki, od one dobe, ko je bil odpravljen zakon proti socialistom. Pozneje je izstopil iz stranke, pisal proti nji, in se zopet vrnil vanjo ter napisal veliko delo o zgodovini socialne demokracije v Nemčiji. To delo je dopolnil s spisi o Marksu, Engelsu, Lassalu in Schweitzerju; njegovo zadnje delo je bila »K. Marxova biographia«, o koji smo poročali v času, ko je izšla. Napisal je tudi spise za mladino, obravnavajoče te može. Mnogo bojevitih člankov je napisal proti Hohenzollerncem, priobčeval jih je v »Neue Zeit«. On sam je pa bil urednik glasila »neodvisnih«: Leipziger Volkszeitung. Kot nasprotnik revizionizma, je postal eden prvih ustanoviteljev skupine Spartakovcev in pruska vlada ga je — dasi je bil težko bolan — zaprla. Revolucija ga je osvobodila ječe, a sedaj ga je odvezla smrt prijateljem. V zgodovini nemškega socializma bo zavzemal Mehring vedno častno mesto. Slava njegovemu spominu!

Število nezaposlenih v Berlinu narašča. Število nezaposlenih vedno narašča. Sodi se, da je sedaj v Berlinu in predmestjih približno 230.000 ljudi brez posla. Ker dobivajo brezposelni na dan sedem do osem mark podpore, sprejemajo le neradi delo, to pa le proti visokim mezdnam.

Kazen za Viljema in prestolonaslednika. Jugoslovanski dopisni urad poroča: »Newyork Herald« javljajo iz Amsterdamu, da bo inozemska vlada predlagala, naj bivšega nemškega cesarja do smrti internirajo na enem najmanjših otokov Nove Holandije, kjer naj ostane pod nadzorstvom nizozemskega, angleškega in francoskega brodogojca. Ravno tako bi moral biti deportiran do smrti tudi prestolonaslednik, vendar pa bi ga bilo treba spraviti na kak drug otok.

Bankovci v Nemčiji. V Nemčiji je v prometu, kakor javljajo časopisi, za 40 milijard papirnatega denarja. Za 20 mark v zlatu se plačuje 90 mark v papirju.

Sodba pariških listov o potovanju regenta Aleksandra v Pariz. Pariški listi dvomijo, da bo srbski prestolonaslednik za svoja dva glavna cilja v Parizu našel priznanje. Srbija zahteva priznanje Velike Srbije z novo zahtevanimi ozemlji in pomorskimi pravicami in dogovor z Italijo.

Carigrad mednarodno mesto. »Neues Wiener Journal« poroča iz Bukarešte: Glasom poročila iz Carigrada se sultan v kratkem namerava preseliti v Konio. Carigrad bo mednarodno mesto.

Ameriško delavstvo diktira osemurni delavnik. Vodstvo tekstilnih delavskih organizacij je svoje člane, ki jih je približno en milijon, pozvalo, da naj v ponedeljek brez ozira na ugovor delodajalcev uvedejo osemurni delavnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Štore. Sodrug. J. P. Kakor vidiš smo priobčili. Da si nam zdrav!

Mirna. Sodrug Muravec Martin; nam o kakem pismu na Narodno vlado ni ničesar znanega. Dopis, omenjen v 4. številki »Delavca« se ni tikal nobenih vojaških stvari, pač pa si pisal, da še vedno nisi sprejet nazaj v delo in vprašal, kaj ti je storiti. Ker pa to ne spada v delokrog uredništva, zato smo omenili, da smo poslali dopis na Unijo slovenskih rudarjev, ki naj morebiti ponovno intervenira pri obratnem vodstvu rudnika. Druzega nemoremo reči, ker nam, kakor rečeno, ni ničesar drugega znanega. Tudi Tvoj dopis z dne 1. 2. 1919 smo poslali na Unijo z željo, naj bi Unija sklicala v Mirni shod na katerem naj se nesporazum pojasni.

Zagorje. Sodrug F. Z. Blazinico in kemično tinto smo naročili, boš torej dobil. Zdravo!

Goričane. F. F. Vaš dopis glede shoda smo izročili tajniku strokovne komisije, s. Petejanu.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Ivan Tokan.

Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Naročajte in širite **„Naprej!“**

MIŠI, podgane, stenice, ščurki in ves mrčes mora poginiti, ako porabljate moja

najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva. Za podgane, miši in poljske miši K 5; za ščurke K 5—, Osobito jaka tinktura za stenice K 5; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesom K 2— in K 4—, tinktura proti ušem pri ljudeh K 3—, mazilo za uši pri živini K 2—; prašek za uši v obleki in perilu K 2—; tinktura za bolhe pri vseh K 150; prašek proti pernim ušem K 2—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. JUNKER, Zagreb 6.,
Petrinjska ulica št. 3. III.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registрована zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice. -

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejšje uredbe za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd. - -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa. Cenki se dobe zastoj in franko.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure se od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Rošenina Peter splošno zdravljenje	1/11—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/10—1/11		Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1/11—1/12		Mišerjeva ulica 21 Turjaški trg 4.
Dr. Alojz Kraljber splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniške blagajne. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto če je ta dan praznik, pa dan prej od 8 zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Čevlji tovarne

Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro- boks- in lak-usnja z usnatimi podplati se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85— za moške, K 73— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Odvetnik dr. MILAN KORUN

naznanja, da je odprl s 1. februarjem svojo pisarno v Knafljevi ulici št. 4. pritličje (nasproti Narodne tiskarne).